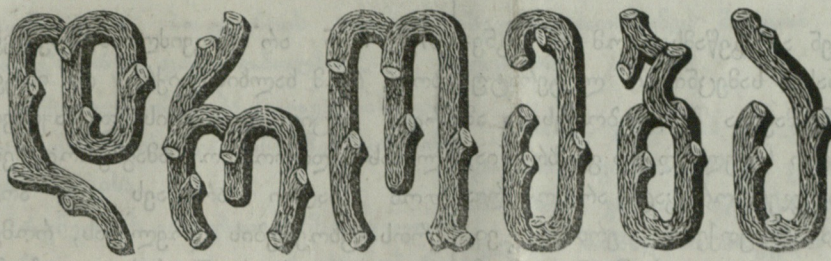

„დროების“ რედაქცია—სასახლის ქუჩაზე, დ. სა-
რაჯოვის სახლში.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე
ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში: გარეშე
მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ, ред. „Дрoвнa“

ფასი წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ., 50კ. 10 თვით—
8 მ., 9 თვ.—7 მ., 50კ. 8 თვ.—7 მ., 7 თვ.—6 მ.
6 თვ.—5 მ., 5 თვ.—4 მ., 50კ. 4 თვ.—4 მ., 3
თვ.—3 მ., 2 თვ.—2 მ., 1 თვ.—1 მ.

ცალკე ხაშკები „დროებისა“ ღირს 5 კაპიკი.

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: მეოთხე გვერდზე სტრიქონზე
8 კ., პირველზე 16 კ. სრული უკანასკნელი გვერ-
დი 25 მანათი; პირველი 50 მ. რედაქციაში წარ-
ებისა ითვლება მათგან დაქვეყნების დღისათვის
ლობაზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაახლოვებს და შეაქ-
ვებს დასახელებად გამოკვეთილ წერილებს. დაუბრუნდეს წარ-
ღების რედაქცია ვერ დაუბრუნებს წერილებს.

Объявления изъ Россiи, Царства Польскаго и за-
границы принимаются только въ цент. конторѣ объявл.
Л. Метцль., Москва, Петровка, № 6.

„დროების“ ფასი სექტემბრის პირველიდამ წლის დასრულებამდე 4 მანათი. სოფლის მასწავლე- ბელთათვის 3 მანათი.

პალაჰ სიღნაღში

მეცნიერების 9-დგან გამომართება პირ-
ველ დაწყებითი

სასწავლებელი

სასწავლებელს მმართველ: რომი-
ტაშვილისა—ბიეცკისა, მარიაშ მარ-
ჯანიშვილისა და კნ. ნინა ანდრონი-
კაშვილისა

ფასი მოსწავლეობისა ს. ს. ს. 2 მანათი.

რასა ვზრუნავთ დღეს მეცნიერებისათვის?

თბილისი, სექტემბრის 10-ს.

შველა წაკითხავდა ჩვენს გაზეთში
მანუშის საქართველოს ისტორიის
დაბეჭდვის განცხადებას. შველას ეცო-
დინება, ვინ იკისრა ამ წიგნის დაბეჭ-
დვისა და რედაქტორობის შრომა.
იქნება ბევრს ენახოს კიდევ ეს მშვე-
ნიერი, მაღიანი წიგნი, სუფთად, ლა-
მანად დაბეჭდილი. შეიძლება ბევრ-
მაც გადაათვალიერა თვით შინაარსი.
ჩვენ არ გვკოწიროს, რომ ამ უკანასკნელთ
სიამაუნება არ ეგროძოთ გადათვალიერ-
ების დროს არა მარტო წიგნის გა-
რეგნობით, არამედ თვით გამოცემის

სურამილამ

ამისთანა დიდ ოთხასის კომლით
მოსახლე სოფელში, რომელსაც და-
ბას ეძახიან, რომელშიაც საკმაოდ
დიდი ვაჭრობაა როგორც ქართლისა
და იმერეთის შუა მდებარე ადგილს,
ამისთანა სოფელში რომ სახალხო
სკოლა არ იყოს, დიდად სარცხენი
ნაკლულევანება. დღევანდლამდე ბევ-
რი ლაპარაკი იყო სკოლის თაობაზე,
თუ აქ სოფელში და თუ გაზეთებში,
მაგრამ აქამომდე მხოლოდ სომხის
საეკლესიო სკოლა არსებობდა სომ-
ხებისათვის, რომელშიაც, როგორც
ამბობენ, 60-70 ვაჭი და ქალი სწავ-
ლობდა სომხთ სარწმუნოებისა. სომ-
ხები აქ ნახევარზე ცოტა ნაკლები არიან
და ამის გამო მომეტებული ნაწილი
კმაწვილებისა უსწავლელნი რჩებო-
დნენ. ეს სომხის სკოლაც სხვა საეკ-
ლესიო სკოლების მსგავსად ამ ზაფ-
ხულს დაიკეტა მთავრობის განკარგუ-
ლებით.

მეცნიერულ ღირსებათა გამო. ჩვენ
არა გვერნია, რომ ჩვენმა შეგნებულ-
მა, განვითარებულმა და ნასწაველმა
საზოგადოებამ ღირსეულად არ დაა-
ფასოს ეს ყოვლად საყურადღებო,
მნიშვნელობით საფეს, პირველი მეც-
ნიერული ნაბიჯი ჩვენის ერთად-ერ-
თის მერობაშიც კი ცნობილის, მეც-
ნიერისა.

თაკის დროზე ჩვენის გაზეთის სხვა
განყოფილებაში და სხვა დროს ამ
შრომის ღირსებას და მნიშვნელობას
განემარტავთ დაწერილებით; დღეს-კი
ჩვენ გვინდა ამ მეცნიერულის ნაბი-
ჯის გამო წმინდა ქართულს ნიდაგ
ზე ჩვენი ფიქრი და მოსაზრებანი გა-
ნუზაროთ მკითხველს.

მეცნიერებისთვის ყველგან და ყო-
ველთვის... პატივი უციათ... უფ-
რო მეტი პატივით და სასოებით უც-
ქერია კაცთა-ნათესავს მეცნიერების,
სწავლის ყოველივე წარმომადგენელ-
თათვის... მთელი დასი ბრამინთა ინ-
დოეთში, მურუმთა ასირო-ბაბილონია-
ში, მოგვთა და მისანთა—მეგობრებში
ამ სამის უძველესის განათლების ცენტ-
რებში სრულის ბატონობით განაგებ-
და ერთა ბედ-იღბალს და ხელში ეჭი-
რა თვით უმაღლესი გამგებელი და
ბრძანებელიც-კი.

ისეთი განვითარება ლიტერატურის-

ურიები აქ იქნებიან ოთხმოცი მო-
სახლე. მათ სკოლა არა აქვთ, სა-
ლოცავთან ხახამი ასწავლის ებრაულ
ენაზე საღმთო-წერილის კითხვას და
ზოგს მსურველს საკუთარს ფასად
მორიგებით ქართულსა. რიცხვი კმაწ-
ვილებისა, (მხოლოდ ვაჭებს ასწავ-
ლის) 20-25 მეტი არცკია. მაგრამ
ამას სკოლას ვერცკი დავარქმევთ

ამისთანა გარემოებაში ქართველი
გლეხ-კაცობა და აგრეთვე თავდა-ზ-
ნაურობა, რომელთაც რიცხვი საკმა-
ოდ დიდია, უსკოლობის გამო დიდ
გაჭირებაში იყვნენ.

წელს სურამის საზოგადოებამ გა-
დასწვივტა სკოლის დაწესება და გა-
იწერა ფული. ბანაჩენი საზოგადო-
ყრილობისა გუბერნატორს დაუმტკი-
ცებია და სასწავლებელთ მთავრობას
კიდევ დაუნიშნავს მასწავლებელი.

აქ ამ დღებში ჩამოვიდა დანიშნუ-
ლი მასწავლებელი, ბ. სიმეურბიძე,
ახლად კურს-დასრულებული მოწაფე
ბოჩის სამასწავლებლო სემინარიისა.
ახლაც შეუდგა სოფლის მოხელეებთან

სა საბერძნეთში და რომში, როგო-
რიც მაშინ ყოფილა, ცხადად ამტკი-
ცებს, რა გავლენა და მნიშვნელობა
ჰქონიათ გონებისა და მეცნიერების
წარმომადგენელთ. თვით ქმნილებანი
მაშინდელის ფილოსოფოსებისა ცხა-
დად მოწმობენ ამას.

მერობის დღევანდელი განათლება
და მეცნიერება პირ-და-პირი სამკვიდ-
როა საბერძნეთისა და რომის განათ-
ლებისა, სამკვიდროა გავრცელებული
და შეესებული მხნე და გონიერის მემ-
კიდრისაგან. რა ძალას იჩენს დღეს
განათლება და მეცნიერება მერობი-
სა—ეს ცხადია ყველასათვის. მაგრამ
ამ გვარი საანბანო კეშმარტების გან-
მარტება არას დროს მეტი არ არის—
და ჩვენ ყოველთვის თვალ-წინ უნდა
გვედგას დიდი და განუზომელი მნიშ-
ვნელობა ცოდნისა, მეცნიერებისა
თუ მის მნიშვნელობის განმარტებას
მეტად არა სთვლის ისეთი მეცნიერი,
როგორც მარნესტ რენანია ისეთს
ქვეყანაში, როგორც საფრანგეთია,
ისეთ მსმენელთა წინაშე, როგორც
საფრანგეთის პოლიტეხნიკუმის სტუ-
დენტები არიან, რასაკვირველია, ჩვენ-
თვის უფრო თავის დღეში მეტი არ
უნდა იყოს გავიხსენოთ ხოლმე ეს
ფრიალი მნიშვნელობა მეცნიერებისა

მაგრამ ჩვენ დღეს მეცნიერების
მნიშვნელობის განმარტებას ვერ გავ-
ყვებით, რადგან ეს შორს წავიყვანს...
ხომ ყველამ კარგად იცის, რომ ცოდნა
ძალაა; რომ მეცნიერება, იმავე რენა-
ნისა არ იყოს, განაგებს დღეს ყველა
საქმეს ეგრძოსა და საზოგადოებრივის

ერთად სასკოლო სახლის ძებნას,
რომლის ქირად ათი-თორმეტი თუმბ-
ნია დანიშნული.

სოფლის საზოგადოების გაწერილი
ფული ორმოც თუმბამდეა. ეს ფული
ძალიან ცოტა იქნება და სკოლის მო-
თხოვნილებას ვერ დააკმაყოფილებს.
სურამს კი ძალიან ბევრი ღონის-ძიე-
ბა აქვს, რომ საკუთარი სკოლის და
სასოფლო კანცელარიის სახლიც აი-
შენოს, მასწავლებელსაც კი ჯამაგირი
მისცეს, ღარიბ გლეხის შვილს—სკო-
ლის შაგირდს შემწეობა გაუწიოს და
სკოლასთან ბიბლიოთეკაც იქონიოს.
ამასთანავე სოფელს სხვა თავისი საჭი-
როების დაკმაყოფილებაც შეუძლია,
ეთქვათ, ხიდების გაკეთება, რომელ-
ნიც ამ ქამად ძალიან დაზიანებულან
უარნების დადგმა, სასოფლო სახლე-
ბის შეკეთება და ახლად აშენება და
სხვა.

ამისი ღონის ძიება აი რა-და რა
არის. როგორც ამბობენ, ამ რამდენი-
მე წლის წინდ სკოლისთვის სოფელ-
ში შეიკრება ძველი მამასახლისის

ცხოვრების სფერაში, ბრძანებლობს
სახელმწიფოთა პოლიტიკურს ურთი-
ერთობაში...

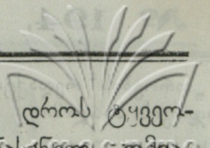
ჩვენ გვაქვს მცირედდენი მწერლო-
ბა, დრო-გამოშვებით ლიტერატურა,
მართალია ღარიბი, მაგრამ მაინც იმ-
დენი ძალისა, რომ ავად—თუ კარგად
აკმაყოფილებს ჩვენს მუდამ დღიურს
გონებრივსა და ეკონომიურს საჭიროე-
ბას; ჩვენ გვაქვს სკოლები, საცა ესწავ-
ლობთ და ისეთნიც, რომელნიც სას-
კოლო მეცნიერებას გვაძლევენ; გვყავს
საზოგადოება, წერა-კითხვის ცოდნის
გავრცელებისათვის; თეატრიც კი და-
ვაარეთ ჩვენი არა დიდად ნაზი და
ფაქიზი ესტეტიურის გრძობების და-
სატკობლად; ყველა ეს გვაქვს, ვამ-
ბობთ ჩვენ, და ყოველივე ეს ფრიად
მოსაწონია და სასიამოვნო. მაგრამ
ჩვენ არა მოგვეძებნება-რა ისეთი, რაც
ავარჯიშებდეს და ავრცელებდეს ჩვენს
სურვილს მეცნიერების შეძენისას, აკ-
მაყოფილებდეს მეცნიერულს ინტერე-
სებს ქვეყნისას, ჰქმნიდეს ნელ-ნელა
და სისტემატიურად სამეცნიერო ლი-
ტერატურას. ბანა რას მივალწვეთ,
რას გავხდებით ერთი გაზეთით და
ერთის ყურნალით იქ და იმ დროს,
საცა და როცა ყველაფერი და, სხვა-
თა შორის, თვით ამ ყურნალისა და
გაზეთის წარმოებაც შეულებელია...

ჩვენ ამით არაფერს საწინააღმდე-
გას არას ვამბობთ იმაზე, რაც არსე-
ბობს. დეე, არსებობდეს, იდღეგრძე-
ლოს, გაივსოს და განვითარდეს, თუ
კი ეს მოსახერხებელია მაშინ, როცა
მწერლობას გვერდში თითქმის ერთი
დროს სიამისი იქმნისო. ეს ფული სა-
ხელმწიფო ხაზინაში შევიდაო. თუ მარ-
თალია ეს ამბავი, შეკრებილა ფული
და ხაზინაში შესულა, ენლა ხელ-
უხლებლად უნდა ინახებოდეს, და მა-
შასადამე, სკოლისთვის კარგი სათადა-
რიგო შეძლებაა. ამ ფულით შეიძ-
ლება ადგილის ყიდვა და შემდეგ შე-
ნობის დაწყება, ან ენლავე მზად აშე-
ნებულის ყიდვა.

სამუდამოდ სხვა კარგი სახსარიცა
აქვს აქაურს სკოლასა.

მართი ამ სახსართაგანი არის ყან-
თარის დადგმა და იჯარით გაცემა.
დღეს დიდი ვაჭრობაა აქა: პურისა,
ქერისა, სიმინდისა და მეტადრე იმე-
რეთილამ მართლში და ძალაქში წა-
საღები ღვინისა. მედუქნები რას ჩა-
დიან და როგორა სწონენ, ღმერთმა
იცის. სასწორის ქვებად ხმარობენ ლო-
დებს, კნეჭებს, რომელსაც ხშირად
ნაპირები ემტრევა და მის მაგიერ რას
უმატებენ, ან რას აკლებენ, ვინა ხე-
დავს. ათასში ერთხელ კანონიერად
მიღებული თუჯის ქვებს ვერ ნახავთ.

კაცი არ უდგას, რომელმაც სთქვას, აი, ჩემი საგანი და ჩემი საქმე ეს არის და ვიცი კიდევ აქ რასაც ვამბობ და ვლაპარაკობო. როცა თეატრს არც ერთი განვითარებული და თავის საქმეში რიგიანად გაწვრთნილი კაცი არ დასტრიალებს თავს, როცა მთელს საქართველოში ერთის მეტს რიგიანი სახელმძღვანელო ვერ შეუდგენია სახალხო სკოლებისათვის; თუნდ იმაზე ნურც-კი ნურას ვიტყვი, რომ ხალხისთვის სამეცნიერო საგნების მდებრივად მოთხოვნაც კი ვერც ვერ მოუხერხებია აქამდე

შარეულს მიზეზს ამ გვარის სამწუხარო მდგომარეობისას რომ არ გამოუდგეთ, რომ მიზეზთა-მიზეზის ძებნას არ მოკლებდეთ, დავასახელებთ აქ ერთს ახლო მიზეზთაგანს ყოველივე ამისას. ეს ახლო მიზეზი ის გახლავთ, რომ ჩვენ არა გვწამს ძალა მეცნიერებისა, ჩვენ არა გვწამს ყოველად შემძლებელია მეცნიერებით შექურვილის კაცისა. შეველა ეს წარმოსდგება უპირველესად იმისაგან, რომ ჩვენ აქამომდე ვერ შევიგნეთ, რა ძალაა ის ძალა, რომელიც პატივის-ცემას მოუპოვებს ერს, რომელიც... გააფრცვლებს კეთილ-დღეობას, კაცთ-მოყვარების გრძობას...

მაშ, ვირწმუნოთ მეცნიერება.. თუ სხვა არა შეგვიძლიან-რა, მოსამზადებელი შრომა მაინც ვიკისროთ, ცნობანი მაინც შევკრიბოთ, დასაბუქდავი მასალანი მაინც დავებუქდეთ, ან ვადმოვთარგმნოთ, რომ შემდეგს თაობას მაინც გაუადვილდეს მეცნიერულის ინტერესების სამსახური. მთუ სხვა არა შეგვიძლიან-რა, ჩვენის ქვეყნის ყოველ-მხრივის შესწავლისათვის მაინც შევკრიბოთ და ვავროვოთ მასალები. სტატისტიკა, გეოგრაფია, ეტნოგრაფია, ისტორია, ლიტერატურა და სხვა, აი, ის საგნები, რომელნიც უმასალობის გამო ვერ მეცნიერების სახელს კიდევ გვიან ეღიბებოდნენ, გვიან ეღიბებოდნენ, იმიტომ

შანთარი რომ გაიმართება, ყველას თვალ-წინ ექნება სასწორიკა და ქვებიკა და უფრო ნამდვილი წონა ექნება საქონელსაცა. შანთარი რომ დაიდგასო, ამბობენ მოიჯარადრენი—სამოცი თუმნიდამ ას თუმნიდამ მიმცემი გამოჩნდებო.

მეორე შემოსავალი მოსალოდნელია საკლავზე გადასახადით. აქ, სურამში არის სამხედრო გოსპიტალი, თვით სოფელში თავად-აზნაურობა და ჩინოვნიკობა საქაოდ სცხოვრებს, ვაჭარი ხალხი და შეძლებული გლეხობაც ბლომად არის. ამის გამო საკლავი ბლომად იკვლის, მეტადრე ზაფხულობით, როდესაც იუნკრის სკოლა აქ ვადმოდის და ქალაქებდამ საგრილობლად საქაოდ ხალხი ესახლება. ამ საკლავზე გადასახადის იჯარაც ას თუმნიდამის მისცემს სოფელსაო. სოფელს ამ ორ შემოსავალს გარდა აქვს ნოტარიუსისაგან შემოსავალი ოცი, ოც-და-ხუთი თუმანი.

ამ გვარად ამ სამის შემოსავლის ჯამი ორას თუმანზე მეტი დადგება

რომ ჩვენ არა-გვწამს, რომ ამ საგნების შესახებ სამეცნიერო ლიტერატურის შემუშავება შეიძლებოდეს და ამ მხრივ ვერ სრულიად არ გვეზრუნია, ამ მხრივ ვერ ორ კაცს არ მოუყრია თავი და არ უთქვამს: ერთად ვიმუშავოთო. მით ის წიგნი, რომლის გამო ჩვენ ასეთს ვრცელს ბაასს ვაგვივით, შედგება მხოლოდ ერთადერთის კაცის შრომისა, ღვაწლისა, ცოდნისა. ჩვენი პატივცემული მსწავლული მარტო თვითონ იყო ამ შრომის რედაქტორიც, კორექტორიც, მომზადებელიც, ვარიანტების შემდარებელიც, ისტორიკოსიც, ლიტერატურის მკოდნეც, გეოგრაფიც და სუყველაფერიც. არსაიდან ხმა შევლისა, არსაიდან შემწეობა მეცნიერული, უბრალოც კი.

საჭიროა და აუცილებლად საჭირო ჩვენის კულტურულის ჰასაკონებისათვის აღმოვიფხვრათ გულიდამ ურწამუნობა მეცნიერებისადმი, საჭიროა გულ-მხურვალედ მოვეკიდნეთ სამეცნიერო ინტერესებს...

შინაური ქრონიკა

== აი, ახალი ლიტერატურული ამბები: ბ-ნს ზ. შიკინაძის დაუბუქლია ლექსნი თქმულნი ბესარიონ აბაშილისაგან (ბესიკისაგან), რომელიც სცხოვრობდა 1749—1791 წწ. შორის. მართის მეთვრამეტე საუკუნის პოეტთაგანის ნაწარმოებთა შეკრება და დაბუქდა ფრიად სასიამოვნო მოვლენაა. მით უმეტეს, რომ გამოცემა გარეგნობით ძალიან ლაზათიანია. წიგნი შეიცავს 66 გვერდს, ღირს 30 კა.

== როგორც ეტყობა, უბრალო ხალხიც მისდევს ლიტერატურას და თავისებურად იკმაყოფილებს თავის სულეირსა და გონებრივს ინტერესებს.

და სასკოლოდ გაწერილ ორომაც თუმანიან სამას თუმნიდამდე ავა. რასაკვირველია, რომ ამისთანა შემოსავლით სკოლაც კარგა შეინახება და სხვა საქიროებაც დაკმაყოფილდება.

აი, ვერ უსახსროდ აქ ახლოს, სამვერსზე სოფელ ზემო-შალას რა სკოლის შენობა დაუდგამს. ეს სკოლა ეკუთვნის სამ სოფელს: ზემო-შალას, ხაშურს და ცხრაბუხას. შენობა ქვითკირისაა, ათი საყენი სიგრძე აქვს და ხუთამდე სიგანე. ამ შენობაში არის საკლასო ოთახები და მასწავლებლის სადგომი. მთელი შენობა ორას ორომაც თუმნიდამ დასჯდომიათ. სახლი ვაშლილ მინდორზეა და მოშორებულია სოფლის სხვა შენობებზე სურამს ხომ უფრო მეტი შეიძლება. მსკენისთვის პირველს სურამის საზოგადოების ყრილობამ გადასწყვიტა: ა) ყანთარი და იდგას და იჯარით გაეცეს, ბ) ხორცის საკლავზე გადასახადი განწესდეს ძროხაზე ორი აბაზი, ცხვარზე აბაზი, და იჯარით მიეცეს, გ) სოფლის საზოგადოება განაჩენსა სდებს, რომ

მთუ ჩვენ არ შეგვიძლიან დავიკვიროთ, რომ ხალხის ფიქრი და ინტერესი ვიციოთ და იმის დაკმაყოფილებას ვცდილობთო, სამაგიეროდ თვითონ ხალხი ზრუნავს და არც ერთს ცხოვრების მოვლენას, რომელიც მისთვის საინტერესოა, ჩვენსავით გულ-გრილად გვერდს არ აუვლის ხოლმე. ეს ორი კვირაა, რაც ძალადობით მოჰკლეს ვილაც იაკობა მედუქნე (აბრაგუნე) და მბილისის ხალხის სულიერის ვითარების მკოდნე გულ-უბრყვილო მწერლებმა მთელი თავისი ხელოვნება დაასრულეს, რომ ღირსეულად შეემკოთ თავისი ლექსებით ეს ხალხისათვის საინტერესო მიკიტანი.

== ამბობენ, რომ ფინანსთა მინისტრს ბათუმში მყოფობის დროს, ძალიან გაუკიცხავს იქაურის ტამოჭნის მოხელენი, რომელთა უკანონო მოქმედებაზე ბევრი დაწერილა ადგილობრივს ვაზეთებში.

== ჩვენ მივიღეთ მესამე ნომერი გაზეთის «თეატრისა»; შინაარსს შემდეგ ვაგაცნობთ მკითხველებს. მართი სურათთაგანი ამ ნომერში ჩინებულად არის ამოკრილი ხეზედ ბ-ნის ბ. ტატიშვილისაგან.

== ბურიდამ გვეწერენ: «წასრულმა მარიამობისთემ ბურიდამ შესამჩნევი მსხვერპლი წაილა. თავადი ლათა სიმონის-ძე ბუგუნავა მოგეტაცა სამუდამოდ, რომლის სიკვდილმა, ვინ იცის, რამდენი ამოხვრა გამოიწვია ყველა ჩვენგანის გულში. ბანსევენებულმა ზედ-მიწვევით იცოდა ეკლესიური ვალობები და ხალხური სიმღერები გურულს კილოზე. სწავლის შესაფერად კარგს ლექსებსაც სწერდა. იმერეთის და სამეგრელოს თავად-აზნაურობა, ქობულეთელი ფაშები და ბეგები იცნობდნენ მას, როგორც განთქმულ ვაჟ-კაცს და მკვიტულ მოჯირითეს. 1841 წ.

მოვაჭრებს არ შეეძლოთ ღვინის, პურის და ქერის აწონა და მომტანებმა უეჭველად ყანთართან დახურულ ადგილს მიიტანონ, საწყობად ფასი არ გამოერთათ ამისთვის ყანთართან საზოგადოება სდგამს საწყობ ადგილს. მოვაჭრეთაგან ვინც თავის ღუქანში შეტანინებს პურსა და ღვინოსა, საზოგადოება გამოიკცხავს თავისაგან და ვასდგენის.

ეს სამი განაჩენი დაადგინა სოფლის საზოგადო ყრილობამ და ვადასცა პრისტავს გუბერნატორთან წარსადგენად და დასამტკიცებლად.

ჭრილობის დროს სკოლაზედაც ითქვა რამდენიმე სიტყვა, რომ გუბერნატორმა დაამტკიცა სოფლის განაჩენი, სკოლების მთავრობამ მასწავლებელი დანიშნა და ახლა თქვენც ხელი უნდა შეუწყოთო. ამ კრებაზე დაესწრო დიდი ხნის აქ მცხოვრები შარამან მაჭავარიანი, ცნობილი თავისის გამჭირაზობითა და შესწირა სკოლას სამი თუმანი. ამის მეტს სხვას არავის არა შეუწირავს-რა, თუმ-

ბურიაში არეულობის დროს ტყვეობაც ვამოსცადა. უკანასკნელ შემთხვევითი დროს მას ებარა ბერიკაძე, რომელიც ქვევითი დროს და ომის ვათაგების შემდეგ ვამოვიდა სამსახურიდამ. მკ-და შეიღეს მარიამობის თვეს იყო ჩვეულებრივი გამოტირილი რომელ-ზეც, სხვათა შორის, დაესწრო ბურიის თავად-აზნაურთ ახალი წინამძღოლი თ. პ. ნაკაშიძე, რომელმაც კარგის ყვავილებით შემკული გვირგვინი უძღვნა განსვენებულს აღნიშნული დღის ხუთ საათზედ მივაბარეთ შავ მიწას 75 წლის მამულის შეილი.

ლ. ფხიზელი.

ტელეგრაფები

„ჩრდილოეთის სააგენტოსი“
სექტემბრის 7-ს.

პეტერბურში. დ. თ. გლადიმერ ალექსანდრეს მე გუშინ ვარსაგას წავიდა.

გამოცხადებულა მრავალი ჩინისა და ჯილდოს ბოძება სამხედრო უწყებაში.

ახსნაურობის საადგილ-მამულა პანკაი, რომელიც ფარმაცულად ვასხნიდა ითვლება ორი-სამა თვის შემდეგ დაიწვეს ფაქტავურად წარმოებას.

დადგან იანონიაში ხოლგან ვაჩნდა, ადმირალ კოპიტოვის თავს-მჯდომარეობით შემდგარი კომისიის იკვლავს ხომებს, რომ ეს ჭიანი არ ვაგრძელდეს რუსის ადმინისტრაციო მხარეებში.

ჩინეთში, იანონიაში და ციმბირში ნავთის ხმარების ვასაგრძელებლად, ბაქოს ნავთის-მწარმოებელნი ქუთაის-ბენ ვლადივოსტოკსა და პეტროპავლოვსკში ვასხნან ნავთის საწყობნი და დაძვის მაგახანება.

რუსეთის წვინის ვასათა წარმომადგენლების საყოველთაო ვრება პეტერბურგში ენკენისთვის 15 მოხდება.

„ს. პეტრობ. უწყ.“ სწერენ, რომ რუსისა მამოადენიმე სოფდავანნი, რომ-

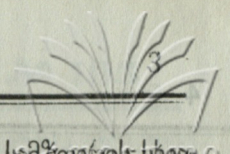
ცა თავად-აზნაურობა აქ ბლომად არის, რომელთა შეილებიც უეჭველად ისარგებლებენ ამ სკოლითა. მაგრამ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ მაჭავარიანის მაგალითის ისინიც მიჰხედვენ და კეთილ დახმარებას არა მოაკლებენ თავის სოფლის სკოლასა.

მართი ვარემოება იყო შესანიშნავი ყრილობის დროსა. შრიები, არც ჰოზე იყვნენ და არც არაზე. ჩვენ ხმა ვერ ამოგვილიაო, ვერაფერს ვიტყვი, რადგანაც ქვითა გვეკოლვენ სურამელები ვერ ეხლა, როდესაც არაფერში ხმას არ ვიღებთო და ხმა რომ ამოვილოთ, ხომ სულელებს ამოგვხუთავენო...

შაველს სირცხვილსა და კდემას ვადადიან ბაზრელები. შრილობაში რომ მოხუცი ურიები ლაპარაკობდენ, ამ შეურაცხებაზე უნდა გენახათ, რა ვანწირულების ცრემლი უელავდთ თვალზე და რა მოკლულის გულის თავდაპერილი კვენესა ისმოდა.

ძალიან სამწუხაროა, და შესარცხენია ეს ამბავი სურამელებისთვის.

მელნიც შუამდგომლობენ უნივერსიტეტისთვის...

ლუბო-მედიკს ბოტანიკის ებოძა...

პარიზი. ფრანგულენოვანი სკოლა...

ფილიპოპოლი. აღმოსავლეთ რუქი...

სოფია. ფილიპოპოლში მომხდარი...

ჩვენს ქვეყანაში არც ერთმა ადგილმა...

ბრალი კია, რომ სოფელმა საბო...

ამ ყრილობაშივე ურიების ჩივილის...

მაგრამ ეს მაგალითი რა საჭიროა...

რომ თვით ბოლგარების თავადიც...

გამოვიდა ბრძანება ბოლგარების...

რუქილის დროებით სიმართლედ...

ლონდონი. პარლამენტის სხდომა...

თებერვალში მოგროვილი ჯარი...

პეტერბურგი. ნაბრძანებია: საომარ...

ამ კვირის გასულს ლესინა გემ...

„Journal de St Pétersbourg“-ი...

დაქვრა მხოლოდ ურიებმა იციან...

ერთი გარემოებაც შესანიშნავია...

სელმწიფოთა უნდა მიიღონ მონაწი...

პარიზი. ცნობილს დიპლომატიურს...

ბერლინი. ფილიპოპოლის არეუ...

სოფია. რუქილის ჯარმა ოსმა...

სექტემბრის 9-ს.

პეტერბურგი. ბაზეთები ლაპარაკო...

პალმერო. აქ ხოლერა უფრო...

ფილიპოპოლი. ხალხი შეიარაღე...

დათა ვხედავთ სოფელს ადგილი აქვს...

ეს მაგალითი დასაწყისებლად მო...

და გაგზავნილ იქმნა სემპლარული...

ფილიპოპოლი მიღებულ იქმნა...

ნება რა არის მისთვის საჭირო...

მინც შესამჩნევია საერთოდ ჩვენს...

იმედი უნდა ვიქონიოთ, როდესაც...

ქვეყნისთვის 4-ს.

ლოსა და სამხრეთით ბოლგარის მთაგრისას. მკიდებ ხელს ამ ქვეყნის მართვას და ვაცხადებ, რომ სიცოცხლე, პატივი და საკუთრება ყველა მშვიდობიანის მცხოვრებისა და ცულ იქმნება, რომ მშვიდობისა და წესის დასაცველად ხსენებულ იქმნება ყველა საჭირო ზომიერება და რომ ის პირნი, რომელნიც წინააღმდეგობას გაუწევინ ამ ზომებს, სასტიკს სასჯელს მიეცე- მიან. მე დარწმუნებული ვარ, ჩემო საყვარელო ხალხო, რომ ორთავე ბალკანის ქვეყნები ალტაცებით მიე- საღმებთან ამ დიდს ამბავს, ეცდებიან განამტკიცონ ეს ღვთიური აქტი — შე- ერთება ორთავე ბოლგარისა და მზად არიან ყოველივე საჭირო მხსვერ- პლისათვის ჩვენის საყვარელის სამ- შობლოს ერთობისა და დამოუკიდებ- ლობის დასაცველად. ღმერთი იყოს ჩვენი შემწე ამ ძნელს საქმეში. მთა- ვარი ალექსანდრე.

მთავარი ბოლგარისა ალექსანდრე წამოვიდა დღეს დილით ტარნოვო- დამ და აქ მუდამ საათს ელოდებიან. აქ წინანდებურად სამაგალითო წესი- ერება სუფევს.

ბირბა

ვეტერბურგა სექტემბრის 9.

100 მანათის კურსი სამის თვით ღონდონზე	— 24 ¹ / ₂ 24 ¹ / ₂ 24
100 მანათის კურსი სამის თვით ჰამბურგზე	— 204 ¹ / ₂ 205 204 ¹ / ₂
100 მან. კურსი სამის თვით პარიზე	— 252 ³ / ₄ 252 ¹ / ₂
პოლიმპერიალეები	— 8 მ. 26 პ. გაუ.
ტამოუნის კუპონები	— 8 მ. 25 პ. გაუ.
ვეტერბურგის მანათი	— 1 მ. 33 პ. გაუ.
ბირბის დისკონტი	— 5 ¹ / ₂ და 6 ¹ / ₂ ¹ / ₂
5 ¹ / ₂ ბილეტები სახემ- წიფო ბანკისა 100 და 1000 მან. პირველი გა- მოცემისა	— 99 ¹ / ₂ მ. გაუ.
მეორე გამოცემისა	— 99 ¹ / ₂ მ. გაუ.
მესამე გამოცემისა	— 98 ¹ / ₂ მ. გაუ.
მეოთხე გამოც.	— 98 ¹ / ₂ მ. გაუ.
მეხუთე გამოც.	— 98 მ. 62 პ. გაუ.
5 ¹ / ₂ ალმოს. სესქ. 100 და 1000 მ. პირვ. გამოც.	— 97 ¹ / ₂ მ. გაუ.
მეორე გამოც.	— 97 მ. 62 პ. გაუ.
მესამე გამოც.	— 97 ¹ / ₂ მ. გაუ.
5 ¹ / ₂ მომგები ბილეტები I შინაგანის სესხისა	— 220 ¹ / ₂ მ. გაუ.
5 ¹ / ₂ მომგები ბილეტები II შინაგანის სესხისა	— 208 ¹ / ₂ მ. გაუ.
ოქროს რენტი	— 174 მ. გაუ.
თბილისის საადგილო-მა- მული ბანკის გირავნობ. ფურცლები	— 27 წ. 89 ¹ / ₂ მ. გაუ.
ქუთაისის საადგილო-მა- მული ბანკის გირ. ფურც.	18 წ. 92 მ. გაუ.
	43 წ. 90 მ. გაუ.

ცნობანი

სამკურნალოში, რომელიც თბი- ლისის მოქალაქეთ დაასრეს სასოჯანად 4 აზრილისა 1866 წლისა, ვადმეოფნი მიიღებინ დიდის 8 საათიდან 12 სა- თამდინ.

ყოველ დღე მიიღებენ ამ სამკურნა- ლოში ვადმეოფებს შემდეგი ექიმები: ტერ-გრიგორიანცი—8 საათიდან 9 საათამდინ საბუბო, საქალბო და სა- ბავშვო ვადმეოფობის; საწამლებად ბენკლევიცი—10—11 საათამდე —სა- ხიწურგო, სიფილისის ვადმეოფობის წამლებისათვის და აგრეთვე კიბლისა და ყურის ტკივილის საწამლებად; შტემ- ბოლსკი 11—12 საათამდე სიფილისისა

და სხეულზე გამოყრილი მუწუკების წამ- ლობისათვის. ამას გარდა ვარალევიჩი ორშაბათობით 9—10 საათამდე შინა- გან ვადმეოფობის წამლებისათვის; კორონა ორშაბათობით, სამშაბათობით, სუთშაბათობით, და შაბათობით შინაგან ვადმეოფობათა წამლებისათვის 10—11 საათამდე; მინკევიჩი სამშაბათობით და პარასკეობით 9—10 საათამდე ხიწურ- გოული ვადმეოფობისათვის; ხამჩინსკი სამშაბათობით და შაბათობით 11—12 საათამდე თვალის ტკივილის საწამლებ- ლად; ვრასსოვლიადოვი ორშაბათობით და პარასკეობით 10—11 საათამდე შინაგან ვადმეოფობათა წამლებისა- თვის; ვოლქსონი კიბლის ტკივილის საწამლებად მიიღებს თვალის სასლში ყოველთვის დარბ ვადმეოფებს, რა- ქელთაც სამკურნალოდამ პარათი ექმე- ზათ.

საავადმყოფოს დირექტორი ბ-ნი ვარკიშვინი ამით აცხადებს რომ ქ. თბილისის მოქალაქეთა მიერ გარეშე მოსიარულე ვადმეოფობათის დაარ- სებულს საავადმყოფოში 1866 წლის აპრილის 4-ის მოსაგონებლად შემო- ლებული არის მცხოვრებთა შეღავათი- სათვის ღამლამობით მორიგად ყოფნა ბბ. ექიმთა და ბებიათა.

ამიგები:

არუთინიანი, ორშაბათობით, ხუთ- შაბათობით და კვირაობით.

კორონა, სამშაბათობით და შა- ბათობით.

მელიქ-შარსადგოვი, ოთხშაბა- თობით და პარასკეობით.

ბავიგები:

ვილჩაქოვისა, სამშაბათობით.

ბაგინოვისა, ორშაბათობით და პარასკეობით.

სტამანოვისა, ოთხშაბათობით და შაბათობით.

ლოქოვისა, ხუთშაბათობით და კვირაობით.

ჩაინის გზა

ფოსტის მატარებელი მიდის თბილისიდან ბათუმისაკენ 8 საათზე და 35 წამ. დილით.

ბათუმიდან თბილისში შემოდის 10 საათ. 25 წამ. ღამით

თბილისიდან ბაქოსკენ 10 საათზე 55 წამზე ღამით.

ბაქოდამ თბილისში შემოდის 8 საათ. დილით.

თბილისიდან სურამისაკენ 3 საათ. 15 წამ. ნაშუადღევს.

სურამიდან თბილისში შემოდი 8 საათზედ 24 წამ. დილით.

ბანსხალბანი

სათმარო ბანსხალბა.

ამ წლის ოკტომბრის 1-დამ 1886 წლის აღებამდის მართული დრამა- ტიული დასი დაიწყებს წარმოდგენე ბის გამართვას.

ამის გამო დასის გამგეობა მოიწ- ვებს, როგორც ქველს არტისტის აგრეთვე დასში ახლად შემოსვლის მსურველთ წარუდგინონ თავიანთი პირობანი დასის საქმეთა გამგეს.

სამქმთა ბავიგ. აბაშიძე. (10—9)

ზრ. ჩარკიანის

ქართული წიგნის მადახიში

ისეიდება

მოძრავი ასოები, სკოლებში სახმა- რებლად შედგ. ალ. მიჩაინაშვილის; გან; ფასი ყუთით ერთი მანათი.

მოძრავი ასოები კუბიკებზედ, ბავშ- ვებისათვის, ოჯახებში სახმარებლად; ფასი ყუთით თოთხმეტი შაური.

ბავშვების მოვლა. თხზ. კომისი- ნათ. ვ. მაჩაბელისგან; ფასი ერთი მანათი.

აგრეთვე ისეიდება ყოველ გვარი ქართული წიგნები. (3—3)

ქალი

ზომიერის ფასით ამაზღებს ყმაწვი- ლებს სხვა-და-სხვა სასწავლებელთა მეოთხე კლასამდე მიიღებს პანსიო- ნერებსაც. აღრესი—**დროკისა** რე დაქციაში (3—3)

სასწავლებელი დეკანოზი

კლასიკური გიმნაზიაში—**დროკისა** სასწავლებლის 4 წლის კურსით

ა. ს. გინეულოვისა.

მოწაფეთა და პანსიონერთა მიღება დაიწყება ენკენისთვის 2-დამ; სწავლა ენკენისთვის 5-დამ. დაწერილებითი პი- რობანი შეიძლება შეიტყოს მიხაილის ქუჩ., № 81 და ქოლსაბელის ქუჩ., № 10. (5—5)

სამასწავლებლო მთავრობის

ნება და რთვით გაახსნა

1 კლ. სასწავლებელი

პანსიონით

ყმაწვილების მოსამზადებლად გემ- ნაზიაში, რეალურს და სხვა სასწავ- ლებლებში შესასვლელად. აუკია ქოლ- საბელის ქუჩა სახლის № 99. (5—3)

გამოცემა გ. დ. ქართველიშვილისა.

ახლად დაიბეჭდა და ისეიდება „დროების“ ჩამატებაში

ვასუშტი

საქართველოს ისტორია

მანმარტებული და შეესებული ახლად შედგენილის არხეოლოგიურის და ისტორიულის ცნობებით

ლიმ. ზ. ბაქრაძის მიერ.

ნაწილი პირველი

ქველის საქართველოს სასოჯადო ქართით.

შეიბანილი და დახატული ქაზად ნ. ი. წილოსნისგან, და ამოჭრალი გ. ტატოვილისგან.

თითო წიგნი ღირს სამ მანათად

ამ წიგნის შინაარსია: 1) სამი წინა-სიტყვაობა: პირველი ანუ განხილვა ქველის ქართულის სოლოლოგიისა, (ვასუშტისა); მეორე ანუ ცნობა ვასუშტზე და იმის ქართულებზე (ბროსესისა); მესამე ანუ ქართველი ისტორიის წყაროები და ქართლის ცხოვრების ლირება (ბაქრაძისა). 2) საქართველოს ქველი წესდება- ნი და წყნ-ჩვეულებანი; ისტორია ქველის დროდამ 1469 წლამდე ანუ საქართვე- ლოს დანაწილებამდე სამეფო-სამთავროებად.

აქ შენიშვნებში შემოტანილია, გარდა მსოფლიო ისტორიულის ცნობებისა, რომელნიც გვიჩვენებენ უცხო-უცხოთ გავლენას ჩვენს გვარ-ტომზე ის ცნობანი, გარეგანნი და შინაგანნი (სხვა-და-სხვა სოლოლოგიებამ, გუფერებამ და წარწერე- ბილამ), რომელნიც არიან აღმოჩენილნი ჩვენ დროს.

წიგნის ბოლოს ჩართულია: 1) ახალ დამატებაში შთამომავლობის ხე მე- ფეთა და მთავართა გიორგი VIII-მდე († 1469 წ.). აქ თვითოველს მეფობაში ნაჩვენებია ყოველივე მის დროს შესანიშნავი ისტორიული შემთხვევა ისე, რომ ეს დამატება შეიცავს ცალკე შემოკლებით მთელს საქართველოს ისტორიას; 2) საზოგადო საქართველოს ქართა ქველის ისტორიულის ნომენკლატურით (სახელ- წოდებებით), იმ გვარად დახატული, რომ იმის მთავრობათა მიმდინარეობა ადვი- ლად უჩვენებს ბუნების დანაწილებას ჩვენის ქვეყნისას თემ-თემებად.

ამ გვარადვე შესდგება მეორე და მესამე, ნაწილი „ვასუშტის ისტორიი- სა“. „მეორე ნაწილს“ საგნად ექნება: ქართლის სამეფოს გეოგრაფია და ისტო- რია; ვასუშტის სამეფოს გეოგრაფია და ისტორია. აქ ჩაერთვის ქართლ-ვასუშტის მეფეთ შთამომავლობა და ქართლ-ვასუშტის ქართა. ჩაერთვის აგრეთვე მხატრობა როგორც ყველა ქართულის მანათებისა მათის განმარტებით, აგრეთვე ჩვენის მწერ- ლობის ნიმუშებისა ქველის დროდამდე ისე, რომ შეითხველმა ყველა საუკუნოე- ბის მწერლობის ხასიათი შეიგნოს. ეს ნაწილი გამოვა მომავალ წელში.

მესამე ნაწილი ანუ გეოგრაფია და ისტორია დასავლეთის საქართველოსა ანუ იმერეთისა და სამცხე-საათაბაგოსი თავის შთამომავლობით და ქართით და სრულის აღფაბეჭით გამოიცემა 1887 წელს.

(25—8)